

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Quid sit vsus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

debet è fœtu substituere alia capita : quæ postquam substituerit, cedent in dominium proprietarij: unde si pereant, ipsi peribunt. Ita habemus Instit. de rerum diuisione. §. Sed si gregis. hoc tamen non habet locum quando conceditur vsus, non gregis collectiue, sed animalium, seu singulorum capitum; tunc enim non tenetur substituere. Ita habemus L. Quid ergo. 70. 7. de usufructu. Ratio est, quia grex est æternus; sed singula capita seorsum pereunt.

Secundò, Si usufructus sit constitutus in silua aut vinea, tenetur fructuarius loco arborum vel vitium demortuarum alias serere; nisi vi temporis vel simili casu essent euersa. quod enim fortuito perit absque culpa fructuarij, proprietario perit.

Tertiò, Si in ædibus sit constitutus usufructus, tenetur ad modicam earum reparationem proprio sumptu, vt integræ permaneant; non tamen tenetur ad magnos sumptus quibus efficiantur meliores.

Quartò, Tenetur ad dandam cautionem proprietario, se boni viri arbitratu vsurum fructurum re ipsius, eamque restitutum finito tempore præscripto: vide plura apud Silu. sed minoris momenti.

19 Notandum Secundò, Vsumfructum acquiri dupliciter, Primò, Legis ordinatione. Hic dicitur *legalis*, vt is, quem pater habet in peculio filij aduentitio, quamdiu filius est sub patria potestate, & quem habet mater transiens ad secunda vota in bonis prioris tori.

Secundò, Priuata dispositione, vt testamento, pactionibus, stipulationibus. vt habetur Instit. de usufructu. §. 1. Hic dicitur *conventionalis*, vide Gomezium, de seruitutibus, n. primo.

DVBITATIO V.

Quomodo usufructus amittatur.

20 Respondeo, Amitti multis modis. Primò, si moriatur usufructuarius. Secundò, si res ipsa pereat: vt si domus incendio consumpta sit. Tertiò, si tanto tempore non vtatur suo iure, quanto opus est vt dominus directus contra eum præscribat. Hoc autem tempus est 10. annorum inter præsentem, & 20. inter absentes; vt colligitur C. de usufructu, l. pænult. Quartò, per maximam capitis deminutionem. Dicebatur autem maxima

21 *Capitis deminutio maxima tribus casibus.* capitis deminutio, cum ciuitas simul & libertas amittebatur: hoc autem fiebat tribus casibus. Primus est, per condemnationem ad metalla, vel ad bestias, vel generatim ad mortem. Sa pè enim condemnatio ad mortem longo tempore antecedebat executionem. Hi dicebantur effecti serui pœnæ, quod autem omnes ad mortem condemnati huc pertineant, patet L. Qui vltimo, 29. 7. de pœnis, & clarè L. Quod ad statum, 12. ibidem. vbi dicitur, eos in quos animaduerti iubetur, statim seruos pœnæ fieri. eodem pertinent damnati perpetuò ad tritemes; vt docet Gomezius ad L. 4. Tauri n. 1. Et quamuis per Authent. primam de nuptiis c. 8. ablata sit seruitus pœnæ, quatenus erat impedimentum dirimens matrimonium; non tamen est ablata, qua parte faciebat amitti vsumfructum, eumque reuerti ad proprietariu, vt eruditè ostendit Molina disp. 9. Secundus est, quando liber-

tus ingratiitudinis in patronum condemnabatur, ideoque rursus in seruitutem reuocabatur. Tertius, quando se patiebatur vendi, vt esset particeps pretij. Hi tres casus habentur Instit. de cap. demin. §. 2. Quintò, per mediam capitis deminutionem; quæ est, cum ciuitas amittitur, sed libertas retinetur; hoc autem fiebat duobus casibus: Primò, cum quis deportabatur in insulam. Secundò, cum aliquis proferiebatur interdictus aqua & igni: vt habetur Instit. sup. vbi

Aduerte, hæc debere esse perpetua, & cum amissione omnium bonorum; quò modo fiebat apud veteres: alioquin non inducunt mediam capitis deminutionem. Hi omnes dicuntur mortui ciuilitè, quia testari non poterant, & respectu bonorù perinde se habebant ac si mortui fuissent. vide Silu. v. Testamentum. r. q. 4. eodem pertinent damnati ad carceres perpetuos, iuxta communem sententiam Doctòrum. Per professionem vero non redit usufructus ad proprietarium, sed transit ad monasterium, si est capax successione; vt rectè Nauar. commentario secundo de Regular. n. 70. & sequent. colligitur Authent. Ingressi. C. de sacrosanct. Eccl. de quo inf. c. 41. Dub. 10.

Sextò, Si usufructuarius cedat iure suo ipsi proprietario.

Septimò, Si acquirat rei proprietatem: quod consolidatio dicitur. Vide Instit. de Vsumfructu. §. Finitur, & Siluestrum verbo Vsum fructu. §. 11.

Octauò, Si pater fiat hæreticus, hoc ipso amittit vsumfructum in bonis aduentitijs filij; lique statim coalescit cum dominio directo, quod habet filius. Ita docet Iacobus Simanchas Institutionum catholicarum tit. 9. n. 81. & noster Molina disp. 9. Ratio est, quia propter crimen hæresis paternum, etsi adhuc occultum, filius omnino exit patriam potestatem, efficiturque sui iuris, adeò vt nulla alia emancipatione egeat, vt expressè habetur cap. 2. de hæreticis in 6. Alexand. 4. Si nulla alia egeat emancipatione, ergo etiam quoad bona sua est exemptus à iure paterno. unde sequitur, posse illum vii occulta compensatione, si aliter suo iuri consulere nequit.

DVBITATIO VI.

Quid sit vsus.

24 Respondeo, *Vsus est ius vtendi re aliena, salua ipsius substantia.* De hoc agunt Institutiones & Digesta, post titulum de Vsumfructu. Patet ex dictis de vsumfructu. Additur *salua rei substantia*, vt excludatur ius ad vsum, quores consumitur, vel alienatur; qui etiam dicitur vsus, sed non ita propriè. Quid autem concedatur in vsu fundi, ædium, serui, pecoris, eleganter explicatur in Instit. tit. de vsu, & habitatione.

Solùm hic duo Notanda. Primum, Eum, cui concessus est vsus alicuius rei, non posse illam alteri locare, vel gratis concedere: secus est de eo qui habet vsumfructum. hic enim potest rem illam alteri locare, & percipere pretium elocationis, vel gratis concedere. Instit. de vsu §. 1. non tamen ita vt alter fiat usufructuarius: sed vt habeat ius quoddam ad percipiendos fructus dependens à iure usufructuarij.

Secundum, In omnibus rebus alienis, quibus aliquo modo vii vel etiam frui possumus, consi-

22 Media capitis deminutio.

23 Si pater hæreticus.

25 Discretum vsus et usufructus.

derari quamdam relationem subiectionis & obligationis respondentem iuri nostro, quod in illis habemus; quæ subiectio seu obligatio vocatur *seruitus* à Iurisperitis. tit. de Seruitutibus rusticorum prædiorum, & urbanorum. c. eodem tit.

Seruitus.

27

Dico, in omnibus rebus alienis, quia *nemini res sua seruire dicitur*, secundum Iurisperitos, sed aliena tantum, vt habetur L. Vti frui §. 7. Si vtilis fructus petatur: idque distinctionis causa à dominio; quia Ius seruitutis formaliter minus est quam Ius domini. Vnde Iurisperiti subiectionem rei, in quam habemus dominium, non vocant seruitutem formalem, sed causalem. vide Gomezium de Seruitutibus, in principio.

DUBITATIO VII.

Quid sit seruitus apud Iurisperitos.

28

Notandum est, hoc nomen dupliciter accipi apud Iurisperitos; Primò, pro subiectione & obligatione quæ est in re alterius, vt ipsa quodammodo seruiat alteri. Secundò, pro iure, quod responderet illi obligationi.

Quid seruitus pro iure.

Si accipitur pro *iure*, sic nihil aliud est quam ius fruendi, vel aliquo modo vtendi re aliena, vel aliquid circa eam impediendi. hoc modo est quid generalius quam vsus & vsusfructus. omne namque ius vtendi vel fruendi est seruitus; vt docet Gomezium de Seruitutibus, n. 1. & 2. non contra: nam Ius impediendi ne alius attollas murum, est seruitus; non tamen est vsus vel vsusfructus.

Quid pro obligatione.

Si autem pro *subiectione rei*, sic nihil est aliud quam obligatio realis, qua res alteri est obstricta, vt possit ex ipsa percipere fructum, vel ea aliquo modo vti, vel circa eam aliquid impedire.

29 Seruitus simplex.

Diuiditur autem in tres species, secundum Gomezium, & alios. Alia enim *seruitus est merè personalis*, vt ea quæ à persona debetur personæ: vt si mihi vsus serui tui ad tempus, vel ad vitæ meam concesseris. Alia est *merè realis*, vt ea quæ à re debetur immediatè alteri rei: talis est quæ respondet iuri agrorum, vel domorum, & similibus rerum. Dixi *immediatè*, quia hæc seruitus etiam debetur à re personæ; sed mediatè tantum, nempe ex eo quòd fiat talis rei dominus vel còductor, v. g. ager meus habet ius vt per agrum tuum possit iri, vel iumentum duci in meum; ager tuus seruit meo: estque hæc seruitus realis; quia à re debetur immediatè rei, & consequenter hoc ius transit ad eum ad quem transit meus ager. Alia est *mixta*, quæ à re debetur immediatè personæ: hæc extinguitur cum persona cui debetur. talis est in re, qua possumus vti vel frui immediatè.

30 Seruitus realis.

Seruitus autem realis diuiditur in *Rusticam* & *Urbanam*, id est, in eam quæ prædio rustico, & quæ urbano debetur. *Prædium urbanum* in Iure vocatur omne habitaculum, etiam si in villa sit, & hortus annexus, causa amenitatis. *Rusticum* quoduis aliud; vt stabulum, horreum, ager. *Seruitutes* igitur *urbane* sunt, v. g. vt aedes tuæ non possint altius attolli, ne offendant vicini luminibus: vt in tuum parietem possit immitti tignum à vicino, & similia. *Rustica*, vt liceat tibi per fundum alterius ire in tuum, vel iumentum agere, vel aquam ducere, & similia; quæ optimè explicantur Instit. de Seruitutibus, & lib. 8. Digestorum tit. 1. 2. 3. 4. qui sunt de Seruitutibus. Hæc enim non magnopere

pertinent ad nostrum institutum. Vide plura apud Gomezium, de Seruitutibus.

DUBITATIO VIII.

Vtrum distinguatur vsus à dominio, in rebus quæ ipso vsu consumuntur.

Sunt duæ sententiæ admodum celebres, occasione Ordinis Fratrum Minorum, qui dicunt se nullius rei habere dominium, ne in communi quidem; sed nudum dumtaxat vsum. Prior est Ioannis XXII. Extr. quæ incipit, *Ad conditorem*. §. Quòd autem. & duabus seqq. Ius vtendi rebus illis, quæ ipso vsu consumuntur vel alienantur, non distingui à dominio earum; ac proinde Fratres Minores habere verum dominium in hisce rebus. Hanc sententiam sequitur Franciscus Sarmiento, de Redit. parte 1. c. 1. & 1. parte Defensionum contra Nauar. pag. 11. & Silu. verbo Dominium. §. 3. & Turrecremata lib. 2. Summæ c. 112. ad 10. argumentum.

31

Altera sententia est omnino contraria; nempe in hisce rebus hæc duo distingui, & proinde Minores, etsi vsum habeant talium rerum, nullo tamè modo habere dominium, sed hoc esse penes Sedem Apostolicam. Ita declarauit Nicolaus III. Extrau. *Exijt qui seminat*. de Verborum significatione, in Sexto, & postea Clemens V. in Clementina, *Exijt de Paradiso*, eodem tit. Ante Nicolaum in eadè sententia fuisse Innocentium IV. & Alexander IV. & Gregorius IX. quos Nicolaus pro se citat. Hanc sententiam sequitur Soto lib. 4. de Iustitia q. 1. art. 1. Nauar. commentario 2. de Regul. n. 3. & plerique alij. pro qua

Dico Primò, Ius vtendi potest esse separatum à dominio, etiam in iis rebus quæ vnico actu vtendi consumuntur, vel alienantur. explicatur simul, & probatur.

32

Dupliciter enim potest alicui concedi vsus, & Ius vtendi pane, vel pecunia. 1. *irrenocabiliter*: & tunc non videtur multum differre à dominio. 2. *omnino renocabiliter*, & dependenter à voluntate concedentis, ita vt quouis momento possit reuocari sine vlla iniuria vsuarij: & hoc ius sine dubio distinguitur à dominio, quia dominium est ius in re absolutum, & firmum, non dependens ex alterius nutu & arbitrio. hoc autem est conditionatum, & debilissimum. habeo enim illud, si velis; non habeo, si nolis me habere. Tale est quod singuli Religiosi in vestes, libros, cibos, & similia, quæ illis à Superioribus conceduntur, habent. Non enim ita conceditur illis ius vtendi, quin ad nutum Superioris reuocari possit. nam ratio Religiosæ paupertatis hoc intrinsecè includit.

Notandum autem est, *Vsum irrenocabilem* à Nicolao III. Extrau. *Exijt*, vocari *Vsum Iuris*; tum quia in eo habetur Ius absolutum; tum quia Iura de eo loquuntur. *Vsum autem renocabilem* vocat *Vsum facti*; non quòd in eo nihil sit iuris (sic enim iniustus esset, vt rectè Ioannes argumentatur) sed quia non est ius absolutum & solidum, vt pote ab alieno nutu dependens, donec res ipso facto consumatur.

33

Dico Secundò, Verius est, Conuentus, totumque Ordinem Minorum, non solum in rebus alijs, sed etiam iis quæ vnico actu vtendi

34

C con-